

Hayat

*Hayata, daima hayata.. dünyaya
daha çok hayat katalımı!*

Nietzsche

Cilt VI. 1 Eylül 1929. Sayı : 138

Musahaba

Kendi kendine inanmayanlar

Aramızda sık sık tesadüf edilen bir tip vardır. Bunlar kendi yaptıklarıyla kendileri alay ederler, iştirak eylediği işleri kendileri de beğenmezler, kendileriyle beraber olanlar da nefisleri gibi bunların istihza mevzuudur. Ne yapıyorsunuz? diye sorduğunuz zaman “ne yapalım birader, gösterişle meşgulüz,” derler. Bunlara göre hayat mütemadiyen aldatmaktan, aldatır olduğunu söylemekten ibarettir. Bu gibiler garip bir hava yabalar: Onların zehirledikleri yerlerde vazife duygusu yoktur. Dayanılacak, üzerinde durulacak, müdafaa olunacak fikir mevcut değildir. Hiç bir şeye hatta kendilerine de inanmazlar. Etrafa bakan dikkatli bir göz aramızda bu nevi insanların çoğaldığını görür.

Cürüm işleyenlerden nefret ederiz, çünkü her cürüm içtimaî

tesanüde karşı gelmektir. Halbuki bu söylediğim insanlar “hayat,”ın hiç bir ahlâkî kıymetini kabul etmezler. Onlarca vazife diye inanılacak ve takip edilecek bir yol düşünülemez. Nefisleri gibi cemiyet te aldatma ile gıdalanır. Bunlara göre son zamanlarda çok söylenen bir tabirle bütün işler bir “katakulli,” den ibarettir. Bunların nazarında vazife ve millî cemiyete bağlanma duygusu mevcut değildir. Bu tiplerin çoğalması cürümlerin artmasından fazla cemiyeti hırpalar, onun için bu tip insanların çoğalmasından daha çok korkmalıyız.

Bu gibilerle mücadele için ne yapmalı? birinci derecede yapılacak şey bu insanların takbihle, hatta nefretle karşılanmasıdır. Nefsini alay mevzuu yapanlar bu kadar, küçülmüş ve razı olanlar, yaptığı işe ve vazifeye inanmayanlar hayatın

manevî ve ahlakî kıymetine ehemmiyet vermiyenlerdir. İnsanlığa hiç bir yararlığı dokunmayacak olan bu kimse erin cemiyeti bozmamalarına çalışmak herkes için bir vazifedir.

Bu günün Maarif adamlarına düşen mühim işte gençleri böyle bir hale düşmekten korumak olmalıdır.

Gençlere anlatmalıyız ki hayata esaslı kıymeti veren en mühim âmil vazifeye bağlanmaktır.

Kendine bir yol açmağı, o yolda zevkle, imanla çalışmağı bilmeyen insanlar, yorgunluğunu yaptığı işin iyiliğiyle unutmayanlar hakikî saadet nedir, bilemezler. Gençlere böyle bir ahlakî yaşayış zevkini veriniz, artık kendi kendine inanmayan, yaptığıyla alay eden insanlar göremezsiniy.

Mehmet Emin

Kurtuluş sırları: 2**Sus!**

"Size birer boş yazı defteri vereceğim. Her gün ona şunları yazacaksınız: Düşman ne yapıyor? Hangi fenalıklarını gördünüz? Neler işittiniz? Kalbiniz nasıl çarptı? Neler düşündünüz?..."

Yeşil Bursa kan kırmızı bir istilâya uğramıştı.

Düşmanın her neferinde bir kunduz, her zabitinde bir sırtlan tıynetı vardı.

Konuşan: kamçı.. İşleyen: süngü idi.

(Bizim mekteb) in çocukları Zehra Ablanın etrafına toplandılar. Muallimleri ve ablaları onlara izahat verdi:

— Bir vatana giren düşmanın zalimi de, adili de birdir. Vatan, ne çeşit olursa olsun, düşman kabul etmez. Vata na giren bu düşman mutlaka bir gün çıkarılacaktır. Onu biz çıkaracağız. İlk önce bunu belleyiniz.

— Hepimiz belledik.

— İnandınız mı?

— İnandık, abla!

— Şimdi size mektebin Mühürile mühürlenmiş ve elimle imzalanmış birer boş yazı defteri vereceğim. Her gün bu deftere şunları yazacaksınız: Düşman ne yapıyor? Hangi fenalıklarını gördünüz? Neler işittiniz; öğrendiklerinizden, duyduklarınızdan ne anladınız? Kalbiniz nasıl çarptı? Neler düşündünüz? Her gün bir kaç satırla bu duygularınızı defterinize yazacaksınız. Yalnız şuna çok dikkat ediniz: Bu defterleri saklayacaksınız, gayet

gizlidir ve tehlikelidir, düşman elinizde bir defter yakalarsa hepimiz kurşuna dizer. Kurşuna dizmesi bir şey değil, fakat bir dikkatsizlik yüzünden öldürülürsek sonra vatani kurtarmak için istediğimiz gib çalışamayız.

Bütün çocuklar bu korkunç işi sevinerek kabul ettiler ve ablanın tenbihlerine riayet edeceklerine söz verdiler.

O günden sonra kız, Erkek, bütün çocuklar evlerin birer köşesine sakladıkları defterlerine intibalarını, duygularını ve görgülerini yazmağa başladılar. Zehra abla iki üç günde bir defterleri alıyor, okuyor, tetkik ediyor, içlerinbe ordu-muza yarar malûmat varsa not tutuyordu. Çocukların gördükleri, duydukları, araştırdıkları büyüklerinkinden daha kolay ve korkusuzdu.

Her çocuk, defterni evinin bir gizli köşesinde muhafaza ediyor ve her günkü intiba ve malûmatı yazdıktan sonra saklıyor. Ancak Müdür hanımın istediği zaman gizlice getiriyordu.

Zehra Abla bir gün sokakta giderken çocuklardan birinin evine uğradı. Çocuk sevinçle muallimini karşıladı.

— Kızım, annen yok mu?

— Dışarıya çıktı.

Ve sekiz on yaçında olmasına rağmen misafirine büyüklerden büyük ikramlar etti.

— Kızım, defterin nerede?

Çocuk duymaz göründü, ve bu yapmacığını sak ayamadı.

Zehra abla endişelendi:

— Defterin nerede diyorum? Hadi getir, bakayım.

Çocuk önce sap sarı, sonra kıpkırmızı keşildi. Defterig-t r-m yor, cevap vermiyordu. Zehra abla büsbütün şüpheyeye, korkuya düşü:

— Yoksa kayıp mı ettin?

— Hayır, hayır hiç kayıp eder mıyim? Her gün yazıyorum.

— Acaba birisine mi verdin?

— Sizden başka hiç, hiç kimseye vermedim.

— Öyleyse defterin nerede?

— Burada değil.

— Peki ama nerede?

— mektepte gizledim.

— Mektepte mi? ne mü-nasebet?

—

Hayır, mektepte değil, mutlaka bir şey oldu deftere.

— Bir şey olmadı. İnan ki mektepte.

— Her kes evinde saklıyor.

— Ben.. şey.. ne yapayım abla?

Kuşkusu, hayreti, merakı artan Zehra Abla kızı sıkıştır-

Amerikanın Darülfünun ve müzeleri

(Geçen sayıdan)

mağa başladı. Kız da hüngür hüngür ağlayarak:

— Söyleyemem, söyleyemem çok ayıp, çok fena, çok acıdır bu. Söyletme abla!

Çok ayıp, çok fena, çok acı...

Yoksa çocuğu aldatıp defteri elinden aldılar, ve hepsini birden yakalamak için münasip fırsat mı gözlüyorlar?

Bu ihtimalle bunalan Zehra abla, bu sefer en ciddi ve keskin sesi ile emir verdi:

— Ayıp, fena, acı, ne olursa olsun söyleyeceksin!

Deftefi ne yaptın? İşin aslı faslı nedir?

Çocuk dehşetlenmiş gözlerle etrafına bakındı, kulak kabarttı, Bom boş evin içinde duvarların bile işitmesini istemediği bir hareketle Zehra ablanın boynuna sarıldı, solgun dudaklarını kulağına yanaştırdı ve hıçkırıklar içinde şunları söyledi:

— Kimseye söylemeyecekmişin, Abla?

— Sus, kimse işitmesin söz veriyorum.

Yutkundu, ve gözleri bir daha boşanarak:

— Benim, dedi, Benim kumarbaz (...) adında bir ağabeyim var, düşmanlarla beraber çalışıyor, onlara hafiyelik ediyor. Defteri bir görürse hepimizi o anda mahveder. Bunun için defterimi mektepte saklıyorum.

... Hakikatin bu küçük satırların da ebedileşen o günkü küçük kız, bu gün bir Anadolu köyünde yüz vatan çocuğunu yetiştiriyor.

Aka Gündüz

Darülfünun tedrisatına yüksek tedrisat metotlarını ithal etmek, diğer taraftan da, hususî derslere ait imtihanları ikmal eden umumî bir imtihan icrası suretile talebenin gördüğü derslerden umumî bir irfan kazandığına kanaat hasıl etmek, işte Havard'ın yeni istikameti budur. Şunu da itiraf etmelidir ki daha şimdiden mükemmel neticeler istihsal edilmiştir.

Bunun kadar mühim olan ve aynı fikirle mülhem bulunan diğer bir islâhın icrasına da bu sene Darülfünunca karar verilmiştir. Vakıf talebenin gördüğü dersler pek çok isede müderrisler dahi onlar kadar eziyorlar. Bir müderrisin haftada on veya on iki dersi olması nadir değildir. Buna imtihanların yükünü de katmalı: Mesela yalnız tarih kısmında müderrisler geçen sene -her biri hiç değilse iki saat süren ve dört beş kişiden mürekkep bir hey'eti mümeyyizinin vücudunu icap ettiren - yetmiş beş doktora imtihanı icra ettiler, yirmi doktora tezi okudular, ve talebe tarafından yazılmış olan yüzden fazla muhtıra tetkik ettiler, her semesterin nihayetinde icra olunan imtihanlar ise bundan hariçtir. Bu şerait altında şahsî mesa, ilmî taharriyat harikulâde güçleşiyor.

Bu sebeple Darülfünunu diynî noktainazardan Avrupa Darülfünunlarından hayli aşağı bir hâle koyan bu usulden

Hovard'da oldukça memnun değillerdi. Asıl tedrisat müddetini altı aya indirmeğe karar verdiler:

Her semestrin nihayetinde, şubat ve haziran imtihanlarından evvel, dersler iki buçuk ve üç buçuk hafta kesilecek ve bu vechile talebeye şahsî tettebbuler icrasına vakit kalacağı gibi müderrislere de oldukça uzun - iki ay kadar - bir zaman bırakılarak bunların o müddeti kendi mesailerine hasr etmesi temin edilmiş olacaktır.

Bu hususa dair olan raporda deniliyor ki: "Yüksek tedrisat müesseselerinde inkıtasız uzun bir tedris müddeti talebenin kendi mesailerinden en iyi istifade etmesi, müderrislerin de ilmî bir surette yazıp çalışmaları imkânını azaltır."

Bu islah umumiyetle hüsnü telakki edildi. Hiç şüphe yoktur ki, pek eski olan tesisi günündenberi Havard'ın tedrise ait teşkilat içinde icra ettiği tebeddüllerin en mükemmelidir. Ve bu tebeddülün ise Amerika Darülfünunlarının şimdiki usulü dahilinde emsali yoktur. Avrupa Darülfünunlarının aşikâr olan ilhamı bunda hisolunuyor. Her hâlde bunda yüksek tedrisatın gerçekten ne olması lâzımgeleceği hakkında yeni bir fikir mevcuttur ve Havard'ın teşkil etmekte olduğu bu misalin de Amerika Darülfünunlarında uzun bir tesiri olacağı muhtemel ve temenniye de şayandır.